

**PRODUCTION OF A VIDEO TAPE PROMOTING SAFETY
KNOWLEDGE OF PASTEURIZED BEVERAGES PACKED IN
HERMETICALLY SEALED CONTAINERS**

SOMCHOKE KHUNSANONG

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF MASTER OF ARTS
(RURAL DEVELOPMENT STUDIES)
FACULTY OF GRADUATE STUDIES
MAHIDOL UNIVERSITY**

2005

ISBN 974-04-6521-8

COPYRIGHT OF MAHIDOL UNIVERSITY

การผลิตสื่อวีดิทัศน์เพื่อส่งเสริมความรู้ด้านความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์เครื่องดื่มพาสเจอร์ไรส์
บรรจุในภาชนะปิดสนิท (PRODUCTION OF A VIDEO TAPE PROMOTING SAFETY
KNOWLEDGE OF PASTEURIZED BEVERAGES PACKED IN HERMETICALLY
SEALED CONTAINERS)

สมโชค คุณสนอง 4337033 LCRU/M

ศศ.ม. (พัฒนาชนบทศึกษา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ : ยงยุทธ บุราสิทธิ์ ศศ.ม., ดวงพร กำภูณวัฒน์ ศศ.ม.,

วิสิฐ จะวะสิต, Ph.D. (Food Science)

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตสื่อวีดิทัศน์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ในการปรับปรุงคุณภาพด้านความปลอดภัยของเครื่องดื่มพาสเจอร์ไรส์ชนิดบรรจุในภาชนะปิดสนิท สำหรับสถานประกอบการขนาดเล็ก จากรายงานการศึกษาและการติดตามของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กระทรวงสาธารณสุข พบว่า ผู้ผลิตเครื่องดื่มพาสเจอร์ไรส์บรรจุในภาชนะปิดสนิทรายย่อยยังมีจำนวนมาก ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและเหมาะสมในกระบวนการผลิต การใช้ความร้อนและเวลาในการทำลายเชื้อจุลินทรีย์ และยังมีกรณีปนเปื้อนข้ามหลังจากการให้ความร้อนแก่ผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ยังไม่เหมาะสม พบว่ามีเชื้อจุลินทรีย์จำนวนมากปนเปื้อนในผลิตภัณฑ์ซึ่งมีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของผู้บริโภค

การศึกษาวิจัยนี้ ได้มีการออกแบบและดำเนินการจัดทำสื่อวีดิทัศน์ที่มีความเหมาะสมต่อการส่งเสริมให้ความรู้ เพื่อการพัฒนาผู้ประกอบการ และกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ที่ผลิตเครื่องดื่มพาสเจอร์ไรส์ชนิดบรรจุในภาชนะปิดสนิทในพื้นที่ 14 จังหวัดภาคใต้ โดยการพัฒนาเนื้อหาหรือสารในวีดิทัศน์ อาศัยข้อมูลจากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลจากผู้ผลิต และข้อมูลผลการศึกษาทดลองในโรงงานประลองของสถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล เพื่อการป้องกันและลดปัญหาการปนเปื้อนของผลิตภัณฑ์ ในการผลิตสื่อได้ใช้รูปแบบในการนำเสนอเนื้อหาที่มีความชัดเจนเข้าใจภาพของปัญหาและการป้องกัน ใช้ภาพและภาษาที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง เมื่อมีการนำสื่อวีดิทัศน์ดังกล่าวไปให้ความรู้ในกลุ่มตัวอย่าง 38 ราย ประกอบด้วยผู้ประกอบการ ประชาชน/หัวหน้าและสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต กระบี่ และสงขลา พร้อมทั้งการวัดผลความรู้ก่อนและหลังได้รับสื่อ รวมทั้งได้ประเมินความพึงพอใจต่อสื่อวีดิทัศน์ของกลุ่มตัวอย่างด้วย ผลการศึกษาพบว่าคะแนนความรู้ของกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เพิ่มมากขึ้นหลังการได้รับสื่อ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังได้รับสื่อในกลุ่มตัวอย่างตามระดับการศึกษา อายุ สถานภาพในสถานประกอบการหรือในกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร พบว่าคะแนนมีความแตกต่างกันในทุกกลุ่ม

ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า สื่อวีดิทัศน์ที่ผลิตขึ้นมีความเหมาะสมในการใช้ป็นสื่อส่งเสริมความรู้แก่ผู้ประกอบการรายย่อยและกลุ่มผู้ผลิตที่เป็นกลุ่มแม่บ้านได้เป็นอย่างดี อันจะส่งผลต่อการพัฒนากระบวนการผลิตเครื่องดื่มพาสเจอร์ไรส์ชนิดบรรจุในภาชนะปิดสนิท ให้มีคุณภาพและความปลอดภัยต่อผู้บริโภคต่อไป

PRODUCTION OF A VIDEO TAPE PROMOTING SAFETY KNOWLEDGE OF PASTEURIZED BEVERAGES PACKED IN HERMETICALLY SEALED CONTAINERS**SOMCHOKE KHUNSANONG 4337033 LCRU/M
M.A. (RURAL DEVELOPMENT STUDIES)****THESIS ADVISORS: YOUNGYUTH BURASITH M.A., DUANGPORN
KAMNOONWATANA M.A., VISITH CHAVASIT, Ph.D. (FOOD SCIENCE)****ABSTRACT**

This study was conducted to examine the production of a video presentation as the media to provide knowledge about safer and healthier production of pasteurized beverages packed in hermetically sealed containers, for small-sized enterprises in rural areas and officers in charge of production control.

According to research and monitoring sessions by the Food and Drug Committee, the Ministry of Public Health, most small-scale producers of pasteurized beverages packed in hermetically sealed containers have limited knowledge of the production process, appropriate use of temperature level and pasteurization period for the treatment of microorganisms, but still suffer cross contamination after heat treatment. In addition, preparation of materials and producing instruments are inappropriate; creating microorganism-contaminated products, which push risks to consumers.

In this study, an appropriate-pattern video presentation was designed and produced to provide knowledge to small-scale enterprises and farmwomen groups who run pasteurized beverage businesses in 14 southern provinces of Thailand. The production of content in the video presentation was based on a review of related literature, some information obtained from related entrepreneurs, and data from experimental studies conducted in a pilot plant of the Institute of Nutrition, Mahidol University, which aims to prevent and control pasteurized product contamination. The video tape presentation was designed to convey clear and comprehensive information on problems, appropriate prevention measures under proper narration, and visual elements to fit the audiences. The pre-test/post-test sessions of the presentation were conducted with 38 audience groups of entrepreneurs, group leaders, and members of farmwomen groups in Phuket, Krabi, and Song Khla Provinces. The audience's knowledge before and after the video presentation, including the sample group's satisfaction to the video presentation were measured.

It was found that the audience's knowledge scores in the post-test increased a great extent after the video tape presentation. A comparison of average scores in the pre-test and post-test, gained from different audience groups classified by education level, age, and status in the enterprise or farmwomen group, found that scores of both tests were different in every audience group.

The study shows that the designed presentation was appropriate for promoting knowledge of pasteurized beverages packed in hermetically sealed containers to small-sized entrepreneurs and farmwomen groups, and therefore further improves safety of pasteurized beverages packed in hermetically sealed containers, and benefits quality and healthier products for consumers.

**KEY WORDS: VIDEO TAPE / PASTEURIZED BEVERAGES / SMALL-SIZED
ENTERPRISES / FARMWOMEN GROUP****126 P. ISBN 974-04-6521-8**